Suomen 4H-liitto
Karjalankatu 2A
00520 Helsinki

LAUSUNTO

## Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

4H on valtakunnallinen nuorisojärjestö, jolla on 50 000 jäsentä. Käytännön nuorisotyötä toteuttavat 226 paikallisyhdistystä eri puolilla Suomea. Ruoka 2030 -selonteossa järjestön toimintaa lähinnä on erityisesti ruokakasvatuksen osa-alue, jota on käsitelty selonteon luvussa 5. *Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus.* 4H-toiminnassa ruokakasvatuksella on pitkä historia. Sillä on merkittävä rooli myös 2010-luvun nuorisotyössä.

Ruokakulttuuri ja ruoan arvostus on asiakirjassa huomioitu erillisenä painopistealueena. Se on konkreettinen osoitus näiden näkökulmien merkityksestä ja vahvistuvasta painoarvosta tulevaisuudessa. Ruokatajun ja ruokakasvatuksen käsitteet ovat järjestötyössä erittäin käyttökelpoisia, on hyvä, että tämän asiakirjan myötä niiden tunnettuus ja käyttö edelleen vahvistuu.

Ruokakasvatus tuo Ruoka 2030 -selontekoon mukaan lapsi- ja nuorisonäkökulman, mikä on erityisen tärkeää, kun pyritään katsomaan näin pitkälle tulevaisuuteen. Eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitys tulee hyvin esiin, yhteiskunnan eri sektorit on huomioitu, samoin tutkimus ja olemassa olevat hyvät käytännöt. Kokonaisuus on omasta näkökulmastamme ansiokkaasti rakennettu.

### 4H ja ruokakasvatus

4H:n tärkeimmät toimintamuodot ruokakasvatuksessa ovat eri puolilla Suomea toimivat, lähes 3 000 **4H-kerhoa** sekä **Ruokakoulut,** jotka ovat neljän päivän mittaisia, ruoka-aiheisia päiväleirejä 8-12-vuotiaille. Lisäksi nostamme ruokaa ja ruokakasvatusta esiin erilaisten jäsenille suunnattujen **teemojen ja kilpailujen** avulla. Juuri nyt ajankohtainen on Suomi 100 -juhlavuosi ja siihen liittyen villiruoka. Parhaillaan Suomen 4H-kerhoissa suunnitellaan ja valmistellaan satoja juhlia teemana Safkasynttärit Suomelle – Villiruokajuhlat 100-vuotiaalle.

Toimintamenetelmämme ruokakasvatuksessa ja kaikessa muussa kasvatustyössämme on amerikkalaisen kasvatusfilosofin John Deweyn ajatuksiin perustuva Tekemällä oppiminen. Painotamme erityisesti käytännön ruoanvalmistustaitojen merkitystä, yhdessä syömistä, vastuullisia ruokavalintoja ja terveellisiä elämäntapoja. Pidämme tärkeänä, että lapset oppivat tuntemaan suomalaisen ruokaketjun ja ymmärtämään sen merkityksen. Mukana toiminnassa ovat myös luonnontuotteet: riista, kala, luonnontuotteet, marjat, sienet ja yrtit. Monen lapsen kasvutarinassa kerhoissa ja leireillä alkanut harrastus on johtanut myöhemmin ruokaan liittyvän yritystoiminnan kokeiluun oman 4H-yrityksen kautta.

### Kokkaus kiinnostaa kerhoissa ja leireillä

Ruokaan liittyvät asiat kiinnostavat lapsia, mistä kertoo esimerkiksi se, että 4H-kerhotoiminnassa ”Koti ja keittiö” on vuosittain kaikkein suosituin aihealue. Toiminta kiinnostaa sekä tyttöjä että poikia.

Vuoden 2016 toimintatilastojen mukaan ruokakasvatukseen liittyen toteutui yli 9 000 kerhokertaa, joihin osallistui lähes 80 000 lasta. Viikoittain eri puolilla maata kokoontuu yli 200 ruoka-aiheista kerhoa, joissa on mukana noin 2000 lasta. Kerhot kokoontuvat eteläisestä Suomesta pohjoisimpaan Lappiin ja tarjoavat lapsille matalan kynnyksen mahdollisuuden harrastaa, myös maaseudun kylissä.

Ruokakoulutoiminnassa lapsille tarjotaan ruokaan liittyvää tekemistä, kokemuksia ja elämyksiä sekä liikuntatuokioita. Niitä järjestetään koulujen loma-aikoina eri puolilla Suomea. Ruokakoulussa lapset ja nuoret oppivat valmistamaan aamiaisen, lounaan ja välipalan, ja ruokakouluun sisältyy vierailulla maatilalle, jossa tutustumassa maanviljelijän ammattiin ja suomalaisen ruoan tiehen pellolta pöytään. Leirin lopuksi lasten vanhemmat kutsutaan perhepäivälliselle, jonka lapset suunnittelevat, valmistavat ja tarjoilevat. Pilotoimme ruokakouluja kaksikielisenä yhteistyöhankkeena neljän vuoden ajan. Ruokakoulujen kautta olemme tavoittaneet 700-900 lasta ja yli 1200 vanhempaa vuosittain. Hanke päättyi vuoden 2016 lopussa. Toiminta jatkuu kaksikielisenä yhteistyönä kesällä 2017 yli 30 4H-yhdistyksessä.

**Lopuksi**

Kasvatusnäkemyksemme mukaan varhain saadut kokemukset voivat merkittävällä tavalla olla vaikuttamassa omaa työuraa koskeviin päätöksiin. Ruokakasvatusta tarvitaan kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja yhteistyötä tehdäänkin jo paljon. Mielenkiintoisia kysymyksiä ovat mm. pitäisikö toimintaa koordinoida nykyistä enemmän ja miten voisimme yhteistyössä tukea/mahdollistaa nuorille enemmän ensimmäisiä työkokemuksia elintarvikealaan liittyen. Saataisiinko ehkä tätä kautta apua selonteossa esitettyyn huoleen myös ruoka-alan kiinnostavuudesta uravalintana.

Helsingissä 6.4.2017

Marjaana Liukko
Nuorisotyön johtaja
Suomen 4H-liitto